

Rzeczywistość w „Kontekstach”

W 2016 roku wydając LXX rocznik naszego pisma rozpoczęliśmy cykl obchodów Jubileuszu 70-lecia kwartalnika „Konteksty. Polska Sztuka Ludowa” (1947-2017). Jak zapowiadaliśmy w poprzednim jubileuszowym numerze (nr 3-4/2016), bieżący podwójny numer rocznika siedemdziesiątego pierwszego zawiera część dokumentacji wydarzeń związanych z tą rocznicą.

Na obchody jubileuszu złożyły się: wystawa „Konteksty” – 70 lat istnienia, którą zaprezentowaliśmy w czterech miastach. W sierpniu i wrześniu 2016 gościła ona w Katowicach, w Galerii Oddziału Grafiki im. Pawła Stelera Muzeum Historii Katowic. W październiku 2016 w Warszawie – jej otwarcie w Instytucie Sztuki PAN towarzyszyło jednodniowej sesji naukowej pt. *Antropologia codzienności*, połączonej z wieczornym koncertem benefisem „Konteksty” – 70 lat istnienia, który miał miejsce w Teatrze Collegium Nobilium, w Akademii Teatralnej w Warszawie. W listopadzie wystawa prezentowana była w Krakowie, w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Jagiellońskiego, i tam towarzyszyła obchodom 90-lecia krakowskiego Instytutu, oraz związanej z tym krakowskim jubileuszem konferencji *Wędrujące kultury: stare topografie, nowe przemieszczenia*. W grudniu 2016 w Zakopanem wystawa ta zaprezentowana została w Galerii im. Władysława Hasiora, Oddziale Muzeum Tatrzańskiego im. Dra Tytusa Chałubińskiego, towarzysząc tam, z kolei, konferencji *Konteksty rzeczywistości. Rzeczywistość w „Kontekstach”. O myśleniu w perspektywie gościnności* odbywającej się w ramach VI Zakopiańskich Spotkań Antropologicznych.

Na zakopiański finał naszych jubileuszowych spotkań złożyły się jeszcze takie wydarzenia jak: koncert *Piotr Majerczyk i przyjaciele*, który miał miejsce w Galerii Czerwony Dwór (Zakopiańskie Centrum Kultury).

Dzięki współpracy z Muzeum Tatrzańskim i z Zakopiańskim Centrum Kultury zrealizowaliśmy także i kolejne wydarzenia wchodzące w skład naszych jubileuszowych obchodów w Zakopanem. Należały do nich wystawa Moniki Krajewskiej *Tatry i Psalmi. Nietradycyjna wycinanka żydowska*¹ w willi Koliba (Muzeum Tatrzań-

skie) oraz spotkania autorskie: z Antonim Krohem i jego książkami (m.in. wydaną w 2016 roku w wydawnictwie „Iskry” *Za tamtą górą*), z Moniką Sznajderman i jej *Fal-szerzami pieprzu*, oraz ze Zbigniewem Benedyktowiczem i jego *Elementarzem tożsamości* (obie książki ukazały się w 2016 w wydawnictwie Czarne).

Numer bieżący składa się z wypowiedzi i tekstów przedstawionych podczas tych trzech spotkań konferencyjnych: z warszawskiego panelu *Antropologia codzienności*, z Zakopiańskich Spotkań Antropologicznych *Konteksty rzeczywistości. Rzeczywistość w „Kontekstach”. O myśleniu w perspektywie gościnności* oraz z konferencji krakowskiej *Wędrujące kultury: stare topografie, nowe przemieszczenia*. Dla większej jasności i aby nie pomieszać ich ze sobą zamieszczamy dalej szczegółowe programy tych dwóch ostatnich spotkań. Co nie znaczy, że nie mają nic wspólnego ze sobą. Wręcz przeciwnie – jak to bywa z tekstami na konferencjach, a w tym wypadku i z konferencjami – uważny czytelnik spostrzeże, że chociaż przygotowane i pomyślane jako osobne, dobrze korespondują i „rozmawiają ze sobą”. Konferencje – zakopiańska o gościnności i krakowska o wędrowaniu, wędrowcach, podróżach, pielgrzymkach – odbywały się w cieniu, tragicznych, dramatycznych doświadczeń współczesnych uchodźców i wygnańców. W mroku współczesnych szczególnie mocno objawiających się w naszym polskim horyzoncie skandalicznych postaw i braku jakiegokolwiek empatii wobec tego dramatu. Z tą myślą zresztą tematy te zostały podjęte.

Warszawską sesję o *Antropologii codzienności* pomyśleliśmy też, niejako w kontrze do tych naszych świątecznych, rocznicowo-jubileuszowych okoliczności, by nie ulec zbyt łatwo ich rutynie. Do panelu, do refleksji nad tym, czym jest dziś codzienność zaprosiliśmy przedstawicieli różnych dyscyplin – Prof. Marię Poprzącką, historyczkę sztuki (Wydział Artes Liberales UW), Prof. Annę Nasiłowską, literaturoznawczynię i poetkę (Instytut Badań Literackich PAN) oraz antropologów kultury: Prof. Jerzego Sławomira Wasilewskiego² (Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej UW), Prof. Ludwika Stommę (École Pratique des Hautes Études, Paryż) i klasyka – na naszym polskim gruncie – nurtu „antropologii codzienności” Prof. Rocha Sulimę (Uniwersytet SWPS, Warszawa), zwłaszcza mając na uwadze jego pamiętą książkę pod tym tytułem³.

W numerze zamieszczamy też fragmenty ścieżki dźwiękowej z warszawskiego Koncertu Benefisu „Konteksty – 70 lat istnienia” zarejestrowanego na video. Pełną wersję tego koncertu przygotowujemy do udostępnienia w tym roku na naszej stronie www.konteksty.pl. W koncercie udział wzięli m.in. Maja Komorowska, Anna Szałapak, Piotr Majerczyk i Dorota Majerczyk (która poprowadziła koncert), Weronika Grozdek, muzycy: Wojciech Konikiewicz, a także muzycy zespołu jazzowego *Wojciech Michera i przyjaciele*. W Koncercie „medialnie” (ich wypowiedzi zostały zapisane na video i odtworzone podczas koncertu na ekranie) uczestniczyli: wieloletni redaktor pisma Aleksander Jackowski oraz Andrzej Seweryn,

Dyrektor Teatru Polskiego w Warszawie. W koncercie i gawędzie o historii pisma udział wzięli także członkowie redakcji i autorzy związani z pismem i jego inicjatywami: Antoni Kroh, Rasa Rimickaitė (lituanistka, tłumaczka, attache ds. Kultury Ambasady Republiki Litewskiej w Warszawie), Zbigniew Benedyktowicz, Dariusz Czaja, Wojciech Michera oraz dyrektor Festiwalu „Kręgi Sztuki” Wojciech Majewski (reżyser koncertu).

Zarówno w koncercie warszawskim, zakopiańskim, jak i krakowskim (podczas otwarcia wystawy w Krakowie) przemożną rolę odegrali muzycy z Podhala, tworząc swoistą kłamrę i pomost pomiędzy początkiem i finałem naszego jubileuszu: Piotr Majerczyk Tyrlity z Poronina – skrzypce, dudy podhalańskie (obecnie zamieszkały w Chabówce, multiinstrumentalista, budowniczy dud podhalańskich, właściciel restauracji Siwy Dym); Katarzyna Majerczyk-Bobak – śpiew (absolwentka Państwowej Podhalańskiej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Targu na kierunku turystyka i rekreacja oraz Studium Folklorystycznego w Nowym Sączu. Rozpoczęła studia na UJ, ale zrezygnowała...); Maria Teresa Majerczyk – skrzypce (studentka ASP w Katowicach, grafika. Uczennica Piotra Majerczyka); Jan Majerczyk – basy (uczeń technikum w Mszanie Dolnej. Gra na dudach i osiąga pierwsze sukcesy – „srebrny zbircok” na konkursie instrumentów pasterskich w Kościelisku-Polanach); Dorota Majerczyk – śpiew (etnolog, regionalista, założycielka Stowarzyszenia Miłośników Kultury Ludowej w Chabówce oraz zespołu regionalnego „Majeranki”. Tytuł pracy doktorskiej, którą wkrótce będzie bronić: *Tradycje muzyczne Zagórzan*); Tadeusz Stasik „Michalek” z Poronina – skrzypce (zajmuje się lutnictwem i gra z zespołem Krywań). Stanisław Galica „Kasecka” z Poronina – skrzypce (prowadzi pensjonat na Majerczykowie w Poroninie, gra na weselach, oraz jako

muzyk z różnymi zespołami); Paweł Trebunia – Tutka z Poronina – skrzypce (prowadzi handel pamiątek pod Gubałówką, gra z Hanką Rybką i innymi zespołami).

W Krakowie podczas otwarcia wystawy grali: Katarzyna Majerczyk z Chabówki – basy; Patryk Traczyk z Rabki Zdroju – skrzypce (kaletnik); Wojciech Kubaśiak – skrzypce (student etnologii UJ); Rafał Michalski – dudy i instrumenty pasterskie (prawnik – notariusz, student etnologii na UJ). W repertuarze i wykonaniu Piotra Majerczyka, Doroty Majerczyk i ich przyjaciół zabrzmiała przede wszystkim tradycyjna muzyka podhalańska (nuty ozwodne, wierchowe, sabalowe, drobne, zielone) ale również marsze, polki i krakowiaki. Śpiewali nuty wierchowe i Janosikowe ballady.

W numerze zamieszczamy również listy gratulacyjne, jaki napłynęły do redakcji w związku z naszym jubileuszem, których nie zdołaliśmy umieścić w poprzednim numerze. Wszystkim ich autorom, wszystkim artystom, autorom tekstów do obu numerów, uczestnikom tych spotkań redakcja składa najszczerze, głębokie podziękowanie.

Przypisy

- ¹ Patrz bogato ilustrowany tekst Moniki Krajewskiej: *Wycinanka żydowska. Obraz i słowo, tradycja i nie-tradycja*, zamieszczony w poprzednim, jubileuszowym numerze („Konteksty”, nr 3-4/2016, s. 391-399).
- ² Tekst Jerzego Sławomira Wasilewskiego *Etnolog w (jubileuszowej) podróży. Kontekstowa etnologia – wiedza radośna. Smaki czytania, przyjemności pisania, radość odkrywania*, wokół którego skoncentrował i skondensował swoją wypowiedź, zamieściliśmy w poprzednim, jubileuszowym numerze („Konteksty” nr 3-4/2016, s. 119-125).
- ³ Roch Sulima, *Antropologia codzienności*, seria Anthropos, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, 2000, drugie wyd. 2007.

Dorota i Piotr Majerczykowie, na koncercie w Warszawie. Fot. Bartłomiej Sawka.